

6 Şubat 2023 Tarihinde Yaşanan Deprem Türkiye'deki Makroekonomik Etkisi

Macro-Economic Impact of the Earthquake on February 6, 2023 in Turkey

ÖZGE ÖZBEY ^{a,*} , BÜLENT BAYRAKTAR ^b

^a *Yüksek Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat ABD, Balıkesir, Türkiye*

^b *Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Balıkesir, Türkiye*

(Gönderim Tarihi/Received: 17.10.2023; Kabul Tarihi/Accepted: 27.12.2023)

ÖZ Depremlerin çoğunlukla yaşandığı ülkeler içerisinde yerini almış ve önemli deprem kuşaklarından biri olan Alp-Himalaya kuşağı üzerinde bulunan Türkiye'de geçmişten günümüze birçok tektonik deprem meydana gelmiştir. Türkiye aktif tektonik hareketliliğe sahip, deprem sıklığının ve hasar riskinin yüksek olduğu ülkelerden biridir. Bu nedenle gerekli önlemlerin alınması ve hazırlıklı olmasının gerekliliği dikkate alınmalıdır. 6 Şubat 2023 tarihinde 11 şehri etkileyen bu doğa olayının makroekonomik etkileri ile mikro ekonomik etkileri bulunmaktadır. Bu iki etkiden makroekonomik değişkenlerin genel hatları ile üzerinden ilerleme sağlanacaktır. Ayrıca bu 11 şehrin birkaçı ticaret alanında birkaçı ulaşım alanında etkisini hissettirenken, birkaçı ise sanayi alanında etkisini oldukça hissettirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, ekonomi, deprem, ticaret

JEL Sınıflandırması: E00, E10, E60

ABSTRACT Many tectonic earthquakes have occurred from past to present in Turkey, which is among the countries where earthquakes mostly occur and is located on the Alpine-Himalaya belt, which is one of the important earthquake zones. Turkey is one of the countries with active tectonic activity and a high earthquake frequency and damage risk. Therefore, the need to take the necessary precautions and be prepared should be taken into account. This natural event, which affected 11 cities on February 6, 2023, has macroeconomic and micro economic effects. Progress will be made on the general outline of macroeconomic variables from these two effects. In addition, some of these 11 cities make their impact felt in the field of commerce, a few in the field of transportation, while a few of them make their impact felt in the field of industry.

Keywords: Turkey, economy, earthquake, trade

JEL Classification: E00, E10, E60

* Sorumlu yazar / Corresponding author.

E-posta adresi / E-mail address: ozgeozbey@gmail.com (Ö. Özbey)

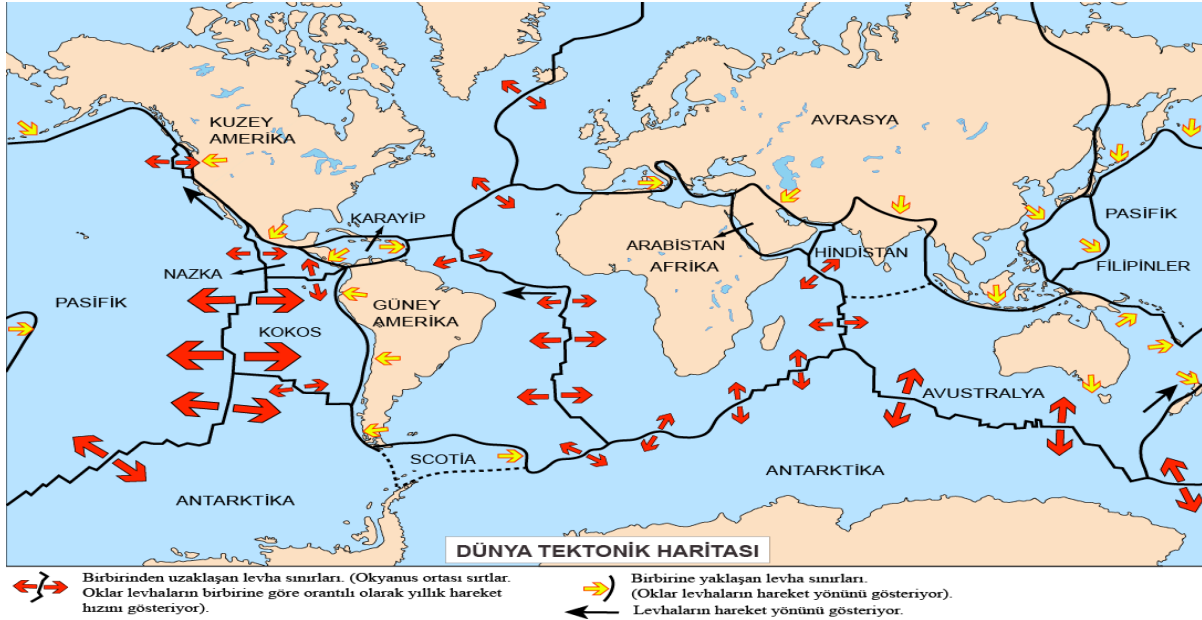
1. GİRİŞ

Dünya genelinde ister şiddetli ister hafif sismik yer hareketlilikleri olsun insanoğlunun kontrolü dâhilin de gerçekleşmeyen ve kontrol edilebilmesi mümkün olmayan doğal afetler kategorisinde değerlendireceğimiz depremler hayatımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Dünya üzerinde bulunan birkaç deprem kuşağından biri olan Alp-Himalaya deprem kuşağı içerisinde yer alan ülkelerden biri de Türkiye'dir. Aktif olarak depremlerin gerçekleştiği bu deprem kuşağında bulunan Türkiye doğal afetin gerçekleşmesinden önceki ve sonraki oluşabilecek durumları ve riskleri göz önünde bulundurarak her an tetikte olmalıdır.

Kontrolsüz şekilde çoğalan nüfus ve işsizlik artışı ile birlikte her geçen gün daha da hızlanan kırsal alanlardan kentlere göç hareketliliklerinin gerçekleşmesiyle beraber düzensiz ve kontrolsüz yapılaşmaların çoğalması göz ardı edilemez. Temel ihtiyaçlardan biri olan barınma ve konaklama için kullanılan malzemelerin denetlenmemesi, yapılması gerekenden de fazla kat çıkılması çarpık kentleşmelere neden olmuş ve istenmeyen sonuçları doğurmuştur. Bu yüzden ki bu gerçeği ciddi bir şekilde kabul etmeli ve fay hatları üzerine kurulmuş olan şehirlerin zararının nasıl minimuma indirileceği konusunda en uygun tedbirlerin alınması ve planlı bir yapılaşmaya gidilmesi gerekmektedir. Yeni kurulacak olan şehirlerin ise deprem riskini göz önünde bulundurarak şehir planlamalarının buna uygun yapılması için gerekli önlemler alınmalıdır. Son 11 ilimizde gerçekleşen acı tablo bu gerçekleri gözler önüne sermiştir.

Şekil 1

Dünya Tektonik Haritası

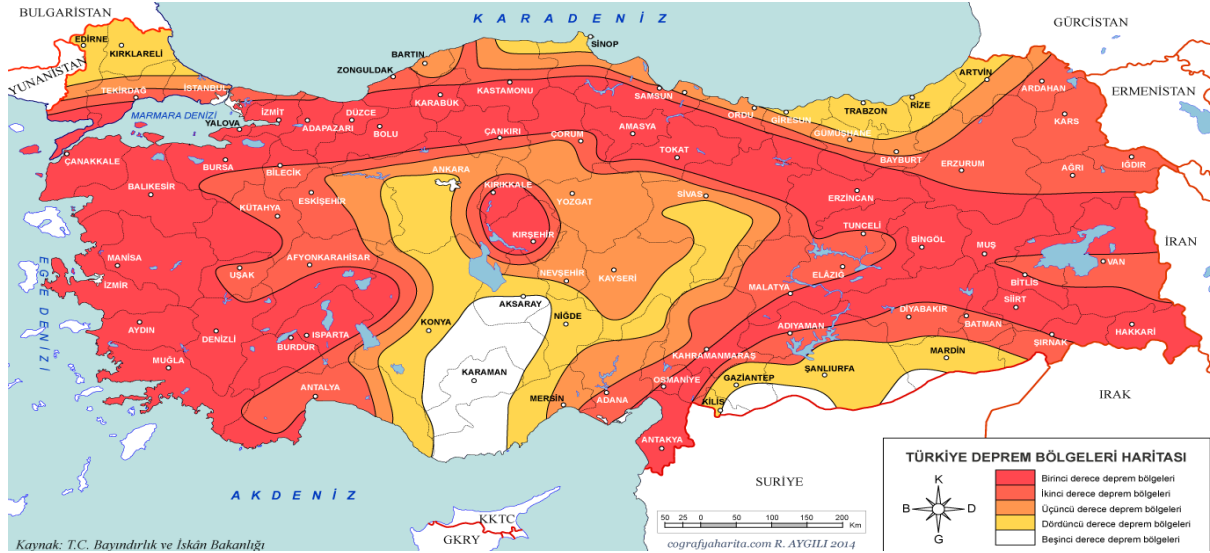
Not. Coğrafya Harita (2012) tarafından yayınlanan *Dünya Tektonik Haritası* başlıklı kaynaktan uyarlanmıştır (<http://cografyaharita.com/haritalarim/1fdunya-tektonik-haritasi2.png>).

Günlük yaşantımızın akışında farkına dahi varamadığımız dünyanın çeşitli yerlerinde pek çok depremler meydana gelmektedir. Varlığını dahi hissedemediğimiz bu küçük çaplı depremler dünyamızın hala canlı ve hareketli bir yapıda olduğunu bize göstermektedir. Depremler birkaç farklı şekilde meydana gelebilir. Bunlar içerisinde değerlendirmesini yapabileceğimiz tektonik depremler ise

en basit tabirle levhaların hareketlenmesiyle oluşan depremler olarak adlandırılabilir. Türkiye'de ise tektonik depremler aktif olarak meydana gelmektedir. Ayrıca Türkiye'de aktif bir yanardağımız bulunmadığı için volkanik depremlere rastlanmaz.

Şekil 2

Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası

Not. Coğrafya Harita (2020) tarafından yayınlanan *Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası* başlıklı kaynaktan uyarlanmıştır (<http://cografyaharita.com/haritalarim/4iturkiye-deprem-bolgeleri-haritasi.png>).

Geçmişe gidip bir göz attığımızda ise dünyanın birçok yerinde meydana gelmiş yıkıcı etkilerinin ve verdiği hasarın telafisi güç olan çeşitli depremlere rastlamak mümkündür. Bu tür bir doğa olayından sonra ise o ülkenin içinde bulunacağı toparlanma süreci ve depremin vermiş olduğu ekonomik tahribat izlerini silmek o ülke için oldukça zor bir dönem olacaktır.

2. ŞEHİRLER VE EKONOMİK ETKİLERİ

2.1. Adana

Akdeniz Bölgesi'nde bulunan Adana ilimizin mevcut konumu sayesinde hem kara yolunun hem de demir yolunun sağladığı avantajları kullanmasının yanı sıra ilimizde hava limanının da bulunmasıyla dış ticarete Türkiye ekonomisine hatırı sayılır katkısı bulunmaktadır. Ayrıca verimli arazilerinin varlığıyla da tarımda önemli paya sahip olan ilimizin 2020 yılı içerisinde tarım sektöründe GSYH'nin il içindeki payı % 9,8'dir. Ayrıca 2021 yılında Türkiye içerisinde üretimi gerçekleştirilen soyanın %62,8'i, yerfıstığının % 49,9'u, narenciye'nin %29,4'ü ve kapuzun %19,9'u, balın %12,8'i, mısırın %12'si, pamuğun %5,1 ile buğdayın %4'ünün Adana ilimizde üretiminin gerçekleştiği bilinmektedir. Bunlara ek olarak ilimizde 601 adet uluslararası sermayeli şirket bulunmakta ve 2021 yılının Haziran ayı sonu itibariyle de bu şirketler ticari faaliyetlerini gerçekleştirmektedir (Adana Ticaret Odası, 2021).

Tablo 1*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
Adana	234.268,49	206.012,26	247.531,74	225.486,86	240.449,70	219.266,50	208.282,45	233.945,66	1.815.243,66

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

İlimizin 2020 yılına ait ihracat verilerini incelediğimizde ağırlıklı olarak ihracatını gerçekleştirdiği ülkeler arasında Irak ve Avrupa Ülkelerine rastlamak mümkünken, ilimizin ithalatını ise ABD ve Uzak Doğu Ülkeleriyle gerçekleştirdiği görülmektedir. Yine aynı yıl içerisinde ilimizde kayıtlı bulunan firmalar tarafından ihracatın %1,10'u ve ithalatın ise %0,97'si bu firmalar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu performansıyla Adana 2020 yılı içerisinde Türkiye genelinde iller sıralamasında ihracatta 16. sırada yerini alırken, ithalatta ise 12. sırada yerini almıştır. Son olarak ise Adana 155 ve 173 ülke ile 2015 ve 2020 yılları arasında ihracatını gerçekleştirmişken, yine aynı yıllar aralığında ilimiz ithalatını da 109 ve 120 ülke arasında gerçekleştirmiştir (Hereklioğlu vd., 2020).

Tablo 2*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

Ülke	İl	2022	2023 (1Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	ADANA	113.146,80	106.848,20	-% 5,6
AFGANİSTAN	ADANA	162,19	116,44	-% 28,2
ALMANYA	ADANA	187.771,24	137.583,39	-% 26,7

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Adana'nın içinde bulunduğumuz 2023 yılına ait ilk sekiz aylık ihracatçı firmaları tarafından diğer ülkeler ile gerçekleştirdiği ihracat verilerine baktığımızda 2022 yılında ABD ile gerçekleştirdiği ihracatı ile 2023 yılına ait ilk sekiz aylık o ülkeyle yaptığı ihracatının değişim oranı -%5,6 olduğu aynı yıllar baz alınarak Afganistan ile olan değişim oranının -%28,2 ve son olarak Almanya ile de -%26,7 değişiminin olduğu görülmektedir.

2.2. Adıyaman

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan ilimizin ekonomisinde tarım önemli bir yer tutmakta ve diğer sektörlerle oranla daha çok öne çıkmaktadır. Sanayi açısından ise pek gelişme gösteremeyen ilimiz daha çok tekstil sektöründe kendini belli etmiş ve yatırımlarda bu doğrultuda gerçekleşmektedir. İlimizin gerçekleştirdiği ihracatın ise %90'ı tekstil grubu ürünlerde meydana gelirken, ithalatında ise pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat öne çıkmıştır. Buna rağmen son yıllarda sergilediği performans ile Adıyaman 2008'de %162 oranında bir dış ticaret fazlası ve takibinde 2009 yılında tekrar %174 oranında bir dış ticaret fazlası vermiştir (Ukav, 2017).

Tablo 3*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

Ülke	İl	2022	2023 (1 Ocak-31 Ağustos)	Değişim
ABD	ADİYAMAN	2.387,99	538,41	-% 77,5
AFGANİSTAN	ADİYAMAN	29,00	11,00	-% 62,1
ALMANYA	ADİYAMAN	538,92	587,27	% 9,00

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2020 yılına ait illerin gerçekleştirmiş olduğu dış ticaret verilerine baktığımızda Adıyaman'ın ihracatta 58. sırada olduğu görülürken, ithalatta ise 47. sırada olduğu gözlenmektedir. Bu yıla ait ihracatın büyük bir kısmı Avrupa Ülkeleriyle yapılmıştır. Ayrıca aynı yıl içerisinde ihracatın %0,04'ünü, ithalatın ise %0,03'ünü ilde kayıtlı olan firmalar gerçekleştirmiştir. Ek olarak ilimizin ihracatını gerçekleştirdiği ülkelerin sayısı 2015 ve 2020 yıllarında 56 ile 69 arasında olurken, aynı yılda ithalatını gerçekleştirdiği ülke sayısı ise 46 ile 54 arasında bulunmaktadır (Karakuş, 2020).

Tablo 4*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
ADİYAMAN	11.519,78	6.805,01	7.785,67	5.174,94	4.941,84	6.521,01	12.766,44	5.066,79	60.581,48

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2023 yılının ilk sekiz aylık verilerinde ihracatçı firmaların gerçekleştirdiği performanslara baktığımızda ise en yüksek ihracat performansının temmuz ayı içerisinde gerçekleşen 12.766,44 (\$) tutarındaki ihracat değeri olurken, yine aynı yıl içerisinde 11.519,78 (\$) tutarındaki ihracat değeri dikkatleri çekmektedir. Ayrıca ilimizin 2023 yılındaki diğer ülkelerle gerçekleştirdiği sekiz aylık ihracat performansına baktığımızda 2022 yılında ABD ve Afganistan'la yaptığı ihracat değişim oranlarının 2023 yılındaki sekiz aylık performans değişimi sırasıyla -%77,5 ve -%62,1 olduğu görülmektedir.

2.3. Diyarbakır

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yerini almış, sahip olduğu kültürel zenginlikleri ve coğrafi konumu ile ulaşımda kavşak noktalarından biri olmasıyla Türkiye ekonomisine katkı sağlayan bir başka ilimizde Diyarbakır'dır.

Tablo 5*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
D.BAKIR	20.419,16	26.120,16	18.802,40	15.515,32	17.711,17	18.296,81	19.406,01	18.337,53	154.608,56

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

İhracatçı firmaların 2023 yılı içerisinde sekiz aylık veri de gerçekleştirdiği ihracat verilerine baktığımızda firmaların gerçekleştirmiş oldukları en yüksek ihracat performansı şubat ayı içerisinde olmuştur. Şubat ayı içerisinde gerçekleştirdiği ihracat performansı 26.120,16 (\$)’tır. Aynı yıl içerisinde de ihracatçı firmaların en az ihracat performansı ise nisan ayı içerisinde gerçekleşmiştir. Bu performans değeri ise 17.711,17 (\$)’dır.

İl ihracatını 2003’te ilk defa 10 milyon doların üzerinde gerçekleştiren ilimiz 2009’da ise ihracatını 100 milyon doların üzerinde gerçekleştirmiştir. Son zamanlarda ise il ihracatımız 200 milyon dolar civarında gerçekleşmektedir. Ayrıca bir önceki yıla göre artış göstererek 2020 yılında 255,1 milyon dolar olan il ihracatı gerçekleştiren ilimizin 2020 yılındaki il ithalatı ise 104,7 milyon dolar olmuş ve bir önceki yıla göre artış sergilemiştir (Yaşa, 2020).

Tablo 6*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

Ülke	İl	2022	2023 (1Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	DİYARBAKIR	564,71	2.042,08	% 261,6
AFGANİSTAN	DİYARBAKIR	27,74	154,56	% 457,2
ALMANYA	DİYARBAKIR	6.427,84	5.757,33	-% 10,4

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Diyarbakır’daki ihracatçı firmaların 2022 yılı ve 2023 yılı içerisindeki sekiz aylık ihracatçı firmaların gerçekleştirdiği performans değişim oranlarına baktığımızda Almanya ile değişiminin -%10,4 olduğu dikkat çekmektedir. Yine aynı yıllarda Afganistan ile de %457,2’lik değişime rastlanmakta ve ABD ile de %261,6’lık değişim görülmektedir.

2.4. Elazığ

Doğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan Elazığ ilimiz konumu itibariyle doğuyu batıya bağlayan bir kavşak noktası olmasının yanı sıra sanayi, tarım, ticaret faaliyetleri ve madenlerle de ekonomimize katkılarını sağlamaktadır. Dünya’da sadece Elazığ Alacakaya ilçesinde çıkarılan vişne rengi mermeri ile de ilimiz ekonomimize katkılarını sürdürmeye devam etmektedir. İlimizin 2020 yılına ait verilerine baktığımızda ihracatı 146.527 bin dolar değerinde gerçekleşmiş, iller sıralamasında 49. sırada yerini almış ve Türkiye içindeki payı ise %0,09’dur. Yine aynı yıl içerisindeki ilimizin ithalatı ise 26.250 bin

dolar değerinde olup iller sıralamasında 60. sırada bulunmuş ve Türkiye içindeki payı ise %0,01'dir. İl sıralamasında 11. sırayı alan Elazığ'ın 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama değeri ise 558,19'dır (Yegül, 2020).

Tablo 7

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında İhracat Performansı (1000\$)

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
ELAZIĞ	33.903,23	13.585,72	23.723,30	29.867,13	36.719,32	29.095,83	15.313,66	57.323,95	239.532,14

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Elazığ ilinde bulunan ihracatçı firmaların 2022 yılında diğer ülkelerle gerçekleştirdiği ihracat verileriyle 2023 yılına ait sekiz aylık diğer ülkelerle gerçekleştirdiği ihracat verilerini karşılaştırdığımızda ABD ile karşılıklı olarak göstermiş olduğu performans değişim oranı %31,8'dir. Almanya ile yapmış olduğu ihracat değişim oranı -%19,3 ve Arjantin ile de gerçekleştirilen değişim performansı oranı -%100'dür.

Tablo 8

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)

Ülke	İl	2022	2023 (1Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	ELAZIĞ	28.726,75	37.852,77	%31,8
ALMANYA	ELAZIĞ	1.080,53	872,27	-%19,3
ARJANTİN	ELAZIĞ	1.825,61	0,00	-%100,0

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2.5. Gaziantep

Orta Fırat Bölümünde bulunan illerden biri olan Gaziantep ayrıca Akdeniz ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin birleşim yerinde yerini almış ve sahip olduğu konumundan dolayı da ticarete diğer illerimiz kadar oldukça önemli katkılarda bulunmuştur. Buna ek olarak Türkiye'nin gastronomi şehri olarak bilinmekte ve mutfağıyla da dünya çapında ünlü olmuştur.

İlimizin 2023 yılı içerisinde Şubat ayından itibaren gerçekleştirmiş olduğu ihracat miktarları Şubat ayında 520.772,000 \$, Mart ayında 913.665,000 \$ Nisan ayında 779.228,000 \$ ve Mayıs ayında 872.276,000 \$ iken Haziran ayında 772.430,000 \$ son olarak Temmuz ayında 1.047,466 \$ olarak gerçekleşmiştir (GTO, 2023).

Tablo 9*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

Ülke	İl	2022	2023 (1 Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	GAZİANTEP	748.743,28	644.581,91	-% 13,9
AFGANİSTAN	GAZİANTEP	30.746,09	15.341,35	-% 50,1
ALMANYA	GAZİANTEP	199.469,00	175.690,11	-% 11,9

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Gaziantep 2022 yılında diğer ülkelerle gerçekleştirdiği ihracat performansı ile 2023 yılında diğer ülkelerle gerçekleştirdiği sekiz aylık ihracat performansını değerlendirdiğimizde ABD ile olan ihracat değişim oranının -%13,9 olduğunu, Afganistan ile -%50,1 olduğunu son olarak ise Almanya ile gerçekleşen ihracat performans değişim oranının ise -%11,9 olduğunu gözlemlemekteyiz.

Tablo 10*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
G.ANTEP	793.472,99	506.201,86	911.107,81	769.824,22	870.972,39	765.987,16	1.044.056,08	927.832,34	6.589.446,72

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Gaziantep ilindeki ihracatçı firmaların 2023 yılı içerisinde gerçekleştirdikleri sekiz aylık ihracat verilerini incelediğimizde en yüksek ihracat performansının temmuz ayı içerisinde gerçekleştiği göze çarpmaktadır. Temmuz ayındaki ihracat performansı 1.044.056,08 bin dolar olmakta ve aynı yıl içerisinde gerçekleşen en az ihracat performansı ise şubat ayı içerisinde gerçekleşmiştir. Bu performans değeri ise 506.201,86 bin dolardır.

Gaziantep ilimiz geçmişte oldukça önemli bir ticaret yolu olan İpek Yolu güzergâhının üzerinde yerini almış illerden biri olmuş ve bu da ticarete önemli bir konumda olmasını ve daha etkin bir rol almasını sağlamıştır. Ayrıca konumundan dolayı diğer ülkelerle yani Arap Ülkeleri ve Doğu Ülkeleriyle ticari ilişkilerinin artışına sebep olmuştur. İlimizde tarım öncelikli olarak gelişmiştir. Fakat buna ek olarak imalat sanayi küçük atölyeler ve imalathanelerde bulunmaktadır (Ulusoy ve Turan, 2016).

2.6. Hatay

Önemli yerleşim yerlerinden olan Hatay ilimiz, Türkiye'nin en güneyi ve Akdeniz'in doğu şeridinde yerini almıştır. Oldukça köklü bir geçmişe sahip olan ilimizin en eski yerleşim yeri olan Antakya'nın kuruluşu antik çağlara kadar uzanmakta ve bu tarihsel süreç içerisinde de savaşlar, depremler ve yıkımlar görmüş olmakla beraber birçok defa da el değiştirmiştir. Bunun yanı sıra günümüze kadar geçirmiş olduğu değişimleri ve yaşanmışlıklarını tarihi eserleriyle bize sunmaktadır. Son zamanlarda sahip olduğu potansiyelini her geçen gün arttırarak tarım başta olmak üzere sanayisiyle ve ticaretiyle

Türkiye ekonomisine katkısını sağlamaktadır. Bölgenin önemli tahıl ambarı olan Amik Ovasıyla tarıma katkısının yanı sıra İskenderun'da bulunan demir-çelik işletmesiyle de dikkatleri üzerine çekmektedir (Adıgüzel, 2014).

Tablo 11*Tarım Arazilerinin Dağılımı (ha)*

Arazi	2019	%	2020	%
Tarla Arazisi	163.084	59	153.640	56
Meyve Alanı	92.739	34	95.775	35
Sebze Alanı	19.755	7	26.163	9
TOPLAM	275.578	100	275.578	100

Not. Veriler Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'nın *Hatay Sosyo-Ekonomik Rapor 2020* sunumunda bulunan bilgilere göre hazırlanmıştır (Antakya Ticaret ve Sanayi Odası, 2020).

Hatay ilimiz bulunduğu coğrafi konumunun sağladığı avantajlar sayesinde tarımsal ürün çeşitlilik yelpazesi oldukça geniştir. Ayrıca doğal koşulların elverişli olmasından dolayı ikinci ürün yetiştiriciliği de yapılabilen ve ekonomimize katkı sağlayabilmektedir.

İlimizin tarımsal üretim verilerine baktığımızda tatlı patates, pazı, maydanoz, dereotu ürününde ülke sıralamasında birinci sırada yerini almış ve 2022 yılında Türkiye'nin payı % 72 olarak gerçekleşmiştir. Mandalına da 2022 yılında Türkiye'nin payı % 36 ile ülke sıralamasında ikinci sırada yer almış ve üçüncü sırada ise limon, havuç, yenidünya ve kayısı ürünleriyle sırasıyla 2022 yılı Türkiye'deki payları % 10, % 7, % 3 ve %7 olarak gerçekleşmiş ve ülke sıralamasında yer edinmiştir. Portakal, pamuk(kültü), soğan(kuru) ve muz ürünlerinde ise ülke sıralamasında dördüncülüğü bulunmakta ve 2022 yılı Türkiye'nin payı ise sırasıyla %12, % 9, % 7, % 1'dir. Son olarak 2022 yılı % 2'lik Türkiye payı ile altıntop (greyfurt) beşinci sırada yerini almaktadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2022).

Ayrıca Kırıkhan ve Altınözü ilçelerinde genişletme çalışmaları devam eden Hatay ilimizin hâlihazırda altı Organize Sanayi Bölgesi(OSB) mevcuttur. Bunlardan biri olan İskenderun OSB'deki sektör dağılımına baktığımızda %50 demir-çelik, %20 makine imalatı gerçekleştirilirken, %20 boru imalatı ve %10 oranında filtre imalatının gerçekleştirildiği görülmektedir. Payas OSB'de ise demir ve demir mamullerinin %98'i karşılanmaktadır (Kuseyri ve Gülen, t.y).

Tablo 12*Hatay ve Türkiye İhracat Rakamları(\$)*

Yıl	Hatay İhracat	Değişim Oranı	Türkiye İhracat	Değişim Oranı	Türkiye İçindeki Payı
2020	2.658.087,47	-%6,46	169.669.410,30	% 2,24	% 1,5
2019	2.841.677,95	-%0,18	165.959.754,61	-%1,18	% 1,7
2018	2.846.734,07	%21,85	167.933.946,34	%6,96	% 1,6

Not. Veriler Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'nın *Hatay Sosyo-Ekonomik Rapor 2020* sunumunda bulunan bilgilere göre hazırlanmıştır (Antakya Ticaret ve Sanayi Odası, 2020).

Son olarak ise ilimizin ihracata ve ithalata katkılarına bakacak olursak, 2019 yılında iller bazında ihracatta ilk 10'da yerini alırken ithalatta ise 7. sırada yerini almaktadır. 2020 yılı için Türkiye ve Hatay'ın ihracat ve ithalatına bakarsak, bir önceki yıla göre Türkiye'nin ihracatında %2,24 oranında artış sağlanmış ve ithalatı da bir önceki yıla kıyasla %4,36 oranında artış sağlamıştır. Hatay'da ise 2020 yılı için ihracatı %6,46 oranında bir önceki yıla göre azalmıştır. İthalatta da bir önceki yıla göre %0,11 artış olduğu gözlenmiştir (Yeşil ve Eskiocak, 2020).

Tablo 13

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)

Ülke	İl	2022	2023 (10 Ocak-31 Ağustos)	Değişim
ABD	HATAY	116.769,26	65.794,50	-%43,7
AFGANİSTAN	HATAY	124,00	124,61	%0,5
ALMANYA	HATAY	71.066,77	53.162,23	-%25,2

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Tablo 14

Hatay ve Türkiye İthalat Rakamları(\$)

Yıl	Hatay İhracat	Değişim Oranı	Türkiye İhracat	Değişim Oranı	Türkiye İçindeki Payı
2020	3.733.416,912	%0,11	219.509.836,968	%4,36	%1,7
2019	3.729.585,110	-%8,4	210.346.890,608	-%9,87	%1,6
2018	4.071.376,015	%5,69	223.047.438,086	-%4,29	%1,7

Not. Veriler Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'nın *Hatay Sosyo-Ekonomik Rapor 2020* sunumunda bulunan bilgilere göre hazırlanmıştır (Antakya Ticaret ve Sanayi Odası, 2020).

2.7. Kahramanmaraş

Köklü bir geçmişi bulunan Kahramanmaraş ilimiz bulunduğu konum ve geçmişten günümüze gelen tarihi dokusu ile stratejik öneme sahiptir. Akdeniz Bölgesi'nde bulunan ilimiz bulunduğu bölgenin coğrafi özelliklerinin yanı sıra Doğu Anadolu'nun ve Güneydoğu Anadolu'nun bulunduğu coğrafyanın da özelliklerini taşımaktadır. Ayrıca ilimiz şuan ki bulunduğu konumuna gelmeden önce deprem kuşağı üzerinde bulunmasından kaynaklı geçmişten günümüze kadar birkaç kez yer değiştirmiştir. Kahramanmaraş ilimiz üç bölgenin kavşak noktalarının kesiştiği bir yerde olmasından dolayı ticari açıdan büyük bir önem taşımaktadır. Bu bölgeler ise Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesidir. Ayrıca ilimizin içinde bulunduğu konumu nedeniyle anayolların bu bölgeden geçmesini sağlamış ve bu da ekonomik açıdan olumlu sonuçlara neden olmuştur (Eker, 2013).

Tablo 15*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

Ülke	İl	2022	2023 (1 Ocak-31 Ağustos)	Değişim
ABD	KAHRAMANMARAŞ	11.526,03	5.225,18	- %54,7
ALMANYA	KAHRAMANMARAŞ	79.294,49	47.379,45	- %40,2
ARJANTİN	KAHRAMANMARAŞ	193	641	%231,4

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2023 yılının ilk çeyreğinde depremin meydana gelmesi nedeniyle büyümedeki gerilemenin yılın başından itibaren etkisini göstermesi ve yılın diğer çeyreklerinde de etkisini önemli ölçüde hissettireceği tahmin edilmektedir. Bu bağlamda 2023 yılı genel olarak değerlendirildiğinde büyümenin hem üretimle hem de tüketimle beraber düşünüldüğünde yaklaşık olarak 0,6 puan azalışta olacağı tahmin edilmektedir. Depremin fabrikalara, binalara, üretim tesislerine ve yollara vermiş olduğu hasarın ve bu hasarlardan dolayı üretimin sınırlanmasından kaynaklı sanayinin ekonomiye katkısı da azalacaktır. Bu azalış hizmet sektöründe ise tahmini 0,4 puan tahmin edilmektedir. Depremi yaşayan 11 ilimizin 2022 yılında ihracattaki payı %8,5'dir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

Tablo 16*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
K.MARAŞ	112.846,32	50.044,28	73.103,08	80.236,83	99.897,61	78.719,56	67.767,08	83.905,71	646.520,46

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2.8. Kilis

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Kilis'in sanayi alanında Türkiye ekonomisine katkısı daha çok tarımsal ve hayvansal faaliyetleri kapsamakta ve 2020 yılı işletmelerin sektörel dağılımı açısından değerlendirdiğimizde ise ilk sırada Kilis ilimizdeki 88 işletmenin gerçekleştirdiği ve Türkiye içinde ki payı % 0.45 olan gıda ürünlerinin imalatı gelmektedir. İkinci sırada ise ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı gelirken üçüncü sırada diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı gelmektedir. Ayrıca 2020 yılında Türkiye'nin gerçekleştirdiği dış ticaret verilerine baktığımızda 169.6 milyar dolarlık ihracatın % 0.04'ünü gerçekleştirerek Türkiye geneli iller arasında 60. sırada yerini alan ilimiz aynı yıl içinde gerçekleştirilen 219.5 milyar dolarlık ithalatın ise % 0.02'sini gerçekleştirerek Türkiye geneli iller arasında 51. sırada yerini almıştır (Aksoy, 2020).

İlimizin 2023 yılına ait sekiz aylık ihracatçı firmaların gerçekleştirdiği ihracat performanslarına baktığımızda en yüksek performansın 9.752,53 bin dolar ile Mayıs ayı içerisinde gerçekleştiği ve en düşük performansın ise 5.987,57 bin dolar ile Nisan ayında gerçekleşmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 17*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
KİLİS	6.281,39	6.039,97	8.276,57	5.987,44	9.752,53	6.930,08	6.810,29	7.549,72	57.627,99

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Kilis'in 2023 yılına ait ilk sekiz aylık ihracatçı firmaları tarafından diğer ülkeler ile gerçekleştirdiği ihracat performans verilerine baktığımızda 2022 yılında ABD ile gerçekleştirdiği ihracatı ile 2023 yılına ait ilk sekiz aylık o ülkeyle yaptığı ihracatının değişim oranı % 183.0 olduğu aynı yıllar baz alınarak Azerbaycan ile olan değişim performans oranının %2,2 ve son olarak Almanya ile de -%10,2 performans değişiminin olduğu görülmektedir.

Tablo 18*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

Ülke	İl	2022	2023 (1Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	KİLİS	39,87	112,81	%183,0
AZERBAYCAN	KİLİS	78,48	80,24	%2,2
ALMANYA	KİLİS	302,47	271,63	-%10,2

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2.9. Malatya

Malatya, Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan içinde bulunduğu coğrafi konumu ile daha çok tarım ve hayvancılığın gelişmiş olduğu bir ilimizdir. Ayrıca tarihi eserleri ve eski yerleşim yerleriyle de ekonomimize turizm sektöründe katkı sağlamaya devam etmektedir.

Tablo 19*31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)*

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
MALATYA	35.524,13	16.702,30	34.755,93	27.731,39	31.048,48	30.310,49	29.054,82	32.832,38	237.959,93

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Malatya'nın 2023 yılına ait ilk sekiz aylık verilerinde ihracatçı firmaların gerçekleştirdiği performanslara baktığımızda ise en yüksek ihracat performansının ocak ayı içerisinde gerçekleşen 35.524,13 bin dolar tutarındaki ihracat değeri olurken, yine aynı yıl içerisinde 34.755,93 bin dolar

tutarındaki ihracat değeri dikkatleri çekmektedir.

İlimiz 2020 yılında gerçekleştirdiği 288.864 değerindeki ihracatı (Bin USD) ile iller sıralamasında 32. sırada yer alırken, Türkiye içindeki payı ise %0,17'dir. Aynı yıl içerisinde gerçekleştirdiği 114.404 değerindeki ithalatı ile de iller sıralamasında 38. sırada bulunmakta ve Türkiye içindeki payı ise %0,05 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca 2020 yılında ilin %252,50 değerindeki ihracatın ithalatı karşılmasıyla iller sıralamasında 23. sırada yer almaktadır. Malatya ilimiz 2020 yılında önceki yıla oranla %3,55 artış göstererek 288,9 milyon dolar ihracatını gerçekleştirmiş ve aynı yıl içerisinde bir önceki yıla oranla %21,46 artışla ithalatını 114,4 milyon dolar olarak yapmıştır (Özerhan ve Topçu, 2020).

Tablo 20

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)

Ülke	İl	2022	2023 (1Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	MALATYA	34.053,34	16.394,70	-%51,9
ANGOLA	MALATYA	126,17	221,17	%75,3
ALMANYA	MALATYA	20.097,95	20.633,33	%2,7

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Malatya ilimizin 2022 yılında diğer ülkelerle gerçekleştirdiği ihracat performansı ile 2023 yılında diğer ülkelerle gerçekleştirdiği sekiz aylık ihracat performansını değerlendirdiğimizde ABD ile olan ihracat değişim oranının -%51,9 olduğunu, Angola ile %75,3 olduğunu son olarak ise Almanya ile gerçekleşen ihracat performans değişim oranının ise %2,7 olduğunu gözlemlemekteyiz.

2.10. Osmaniye

Akdeniz Bölgesi'nin güneyinde yer alan bir diğer ilimiz de Osmaniye'dir. 2020 yılında ilimiz 204.800 bin dolar değerindeki ihracat (Bin USD) performansı ile il sıralamasında 43. sırada yerini alırken Türkiye içindeki payı ise %0,12'dir. Aynı yıl içerisinde gerçekleştirdiği 494.677 bin dolar değerindeki ithalat performansı ile da Türkiye ekonomisine katkısı %0,23 ile iller sıralamasında 24. sırada yerini alır. 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %41,40 değerindedir. Ayrıca ilimizin 2015 ve 2020 yılları arasında ihracatını gerçekleştirdiği ülke sayısı 64 ile 97 arasında değişirken, ithalatını gerçekleştirdiği ülke sayısı ise 48 ile 62 arasında gerçekleşmektedir (Bahar vd., 2020).

Tablo 21

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
OSMANİYE	17.931,36	13.514,85	11.786,06	11.232,67	12.931,50	8.319,09	10.710,30	16.151,13	102.576,97

Not. Veriler Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Ayrıca ilimizin 2021 Haziran sektörel kredi dağılımına baktığımızda 2.780,617 Bin TL kredi tutarı ile en yüksek kredi tutarını metal ve işlenmiş maden sektörüne ayırdığı görülmektedir. Devamında ise 750.853 Bin TL kredi tutarı Ziraat ve Balıkçılık gelirken, Toptan Ticaret ve Komisyonculuğun kredi tutarı ise 498.001 Bin TL'dir. Osmaniye'nin 2021 yılında en fazla ihracat (1000 \$) yaptığı ilk 5 ülke ise sırasıyla Yemen, Peru, İsrail, Fas ve Lübnan'dır (Tanrıöver, 2021).

Tablo 22

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (1000\$)

Ülke	İl	2022	2023 (1Ocak-31Ağustos)	Değişim
ABD	OSMANIYE	1.598,44	5.986,62	%274,5
AFGANİSTAN	OSMANIYE	284,00	0,00	-%100,0
ALMANYA	OSMANIYE	1.321,46	1.190,20	-%9,9

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Sektör Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

2023 yılına ait Osmaniye'nin ilk sekiz aylık verilerinde ihracatçı firmaların gerçekleştirdiği performansları değerlendirdiğimizde en yüksek ihracat performansının 17.931,36 bin dolar tutarında ocak ayı içerisinde gerçekleşen performans değeri olurken, yine aynı yıl içerisinde ağustos ayında gerçekleşen 16.151,13 bin dolar tutarındaki ihracat değeri dikkatleri çekmektedir.

2.11. Şanlıurfa

Tarih boyunca önemli ticaret yolları üzerinde bulunan illerimizden biri de Şanlıurfa'dır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan ilimiz tarım alanında ekonomimize katkı sağlamaktadır. GAP'ın uygulanmasıyla da bölgede sulama olanakları artmış ve bu da tarım için avantaj sağlamıştır. Aynı zamanda sahip olduğu tarihi yerleri ve eserleri ile de turizm açısından katkısını sürdürmektedir.

Tablo 23

31.08.2023 İhracatçı Firmaların Kanunu Merkezleri Bazında İhracat Performansı (1000\$)

İl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Kümülatif
Ş.URFA	18.074,73	12.984,00	20.004,47	20.105,70	23.907,87	15.217,98	20.843,28	23.308,74	154.446,76

Not. Veriler Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin *İller Bazında Rakamları* kaynağından uyarlanmıştır (TİM, 2023).

Şanlıurfa'daki ihracatçı firmaların 2023 yılı içerisinde sekiz aylık veri de gerçekleştirdiği ihracat verilerine baktığımızda firmaların gerçekleştirmiş oldukları en yüksek ihracat performansı ağustos ayı içerisinde olmuştur. Ağustos ayı içerisinde gerçekleştirdiği ihracat performansı 23.308,74 bin dolardır. Aynı yıl içerisinde de ihracatçı firmaların en az ihracat performansı ise şubat ayı içerisinde gerçekleşmiştir. Bu performans değeri ise 12.984,00 bin dolardır.

Tablo 24

Türkiye'ye Giriş Yapan Vatandaş Ziyaretçilerin (Yurtiçi+Yurtdışı İkametli) Sınır Kapılarına ve Aylara Göre Dağılımı (2023)

İl	Sınır Kapıları	Vasıta Cinsi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Toplam
ŞANLIURFA	Akçakale (K)	Kara	1.649	1.352	2.170	1.800	1.793	1.659	2.211	12.634
	Ceylanpınar (K)	Kara	260	34	182	197	287	167	238	1.365
	GAP (H)	Hava	1.617	3.457	857	1.080	362	24	1.500	8.897
	TOPLAM		3.526	4.843	3.209	3.077	2.442	1.850	3.949	22.896

Not. Sınır İstatistikleri tarafından yayınlanan *Sınır İstatistikleri Aylık Bülteni (Temmuz 2023)* başlıklı kaynaktan uyarlanmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023).

İllerimizin gelişmişliğine katkı sağlayan etkenler arasında yer alan kültürel etkenler o ilin ekonomisine katkı sağladığı gibi Türkiye'nin ekonomisine de katkısını sağlamaktadır. Köklü bir geçmişe sahip olmasından kaynaklı ilimiz kendine özgü olarak kültür meydana getirmiş ve geçmişten kalan tarihi eserler de ilimize ayrı bir önem katmıştır. Şanlıurfa'nın sahip olduğu bu eserler yerli ve yabancı insanların merakını uyandırmıştır. İnanç turizmi açısından da öneme sahip olan ilimiz birçok turist tarafından ziyaret edilmiş ve edilmeye de devam etmektedir (Şahinalp, 2005).

Tablo 25

Şanlıurfa'nın En Fazla İhracat Yaptığı İlk 10 Ülke

ÜLKE (BİN\$)	2021	2022	Değişim
İRAK	41.479	75.863	% 83
SURİYE	31.578	47.361	% 50
İRAN	1.086	17.221	% 1485
CEZAYİR	11.269,27	15.409	% 37
PAKİSTAN	10.777	14.783	% 37
NİJERYA	6.135	14.332	% 134
ABD	1.772	4.743	% 168
MISIR	2.511,547	3.790	% 51
LİBYA	4.784	3.527	- % 26
KUVEYT	1.158,841	3.184	% 175

Not. Şanlıurfa Ekonomik Görünüm Raporu tarafından yayınlanan *Şanlıurfa Dış Ticaret İstatistikleri 2021-2022* başlıklı kaynaktan uyarlanmıştır (ŞUTSO, 2023).

İlimiz 313 milyon 82 bin dolarla bir önceki yıla göre 2022 yılında gerçekleştirdiği ihracatla %52 oranında yükseliş sergilemiştir. İthalat açısından ise bir önceki yıla göre 2022 yılında %3 oranında azalış göstermiştir. Tarihi dokusuyla dikkatleri üzerine çekmeyi başaran ilimiz 2022 yılında yerli ve yabancı turistlerin geceleme sayısı bir önceki yıla oranla %25 yükselmiştir (ŞUTSO, 2023).

Şekil 3

Dünya Tektonik Haritası

Not. Coğrafya Harita (2017) tarafından yayımlanan *Türkiye Coğrafi Koordinat Sistemi Haritası* başlıklı kaynaktan uyarlanmıştır (<http://cografyaharita.com/haritalarim/4lturkiye-koordinat-sistemi-haritasi.png>).

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir ülkenin gelişmişliğini gösteren birçok faktör vardır. Fakat bunlar içerisinde ehemmiyete sahip olabilecekler açısından ekonomi ilk dikkati çeken faktördür. Güçlü bir ekonomiye sahip olmak o ülkeyi dünya ticaretinde söz sahibi olabilecek duruma ve ekonomiyi etkileyebilecek konuma getirir. Türkiye sürekli gelişim içerisinde ve ilerleme aşamasındadır. Ekonomik açıdan da dikkatleri üzerine çeken ülkelere biri olmuştur. Türkiye'nin yakın zamanda yaşadığı deprem felaketi birçok sektörü etkilediği gibi Türkiye ekonomisine de zarar vermiştir.

6 Şubat 2023 tarihinde 11 ilimizi derinden etkileyen ve sarsan bu depremin vermiş olduğu tahribatın ve bırakmış olduğu hasarların etkisi geçmemiş ve hala devam etmektedir. Yaşanılan bu sarsıcı olay Türkiye'nin kendi içerisinde gerçekleştirdiği ticari faaliyetleri ve Türkiye'yi daha güçlü yapabilecek dış ticaret ilişkilerini ciddi ölçüde etkilemiştir. Ülkeler için vazgeçilmez olan dış ticaret ilişkileri Türkiye'nin makroekonomisini olumlu yönde etkileyebileceği gibi olumsuz yönde de etkilere sebebiyet verebilmektedir.

11 ilimizin diğer ülkelerle gerçekleştirdiği ticari faaliyetleri gerek ihracatları olsun gerekse ithalatları göz ardı edemeyeceğimiz kadar önemlidir. Her bir ilimizin kendine has kültürüyle kendine özgü tarihi mekânları ve eserleriyle turizm sektörü açısından Türkiye'nin ekonomisine katkısı bulunmaktadır. Aynı zaman da sahip oldukları konumlarıyla da farklı sektörlerde faal olarak

adlarından bahsettirmektedirler. Bazı illerimiz tarım sektöründe dış ticaretini geliştirirken, bazı illerimiz ise sanayi ve hizmet sektöründe öne çıkmakta ve bu illerimizde yaşanan deprem Türkiye'nin ekonomisini ciddi anlamda etkilemektedir.

Beyan ve Açıklama / Disclosure Statement

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

The authors have no conflict of interest to declare.

Finansal Destek / Funding

Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

No funding to declare for this study.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı / Author Contribution Statement

Bütün yazarlar eşit düzeyde katkı vermiştir.

All authors contributed equally.

Etik Kurul İzni / Ethics Board Approval

Bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

This study does not require ethics board approval.

Bu Makaleye Atıf Vermek İçin / To Cite This Article: Özbey, Ö. ve Bayraktar, B. (2023). 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremin Türkiye'deki makroekonomik etkisi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 121-138.

KAYNAKÇA

- Adana Ticaret Odası. (2021). *Rakamlarla Adana ekonomisi 2021*. <https://www.adanato.org.tr/#!/yayin/281>
- Adıgüzel, Ş. (2014). Hatay Büyükşehir Belediyesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(5), 54-76.
- Aksoy, A., (2020). *Kilis il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
- Antakya Ticaret ve Sanayi Odası. (2020). *Hatay Sosyo-Ekonomik Rapor 2020*. <https://www.antakyatso.org.tr/uploads/1630492674-553747.pdf>
- Bahar, M, Ş., Ekiz, H. ve Takırtaş, C., (2020). *Osmaniye il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
- Coğrafya Harita. (2012). *Dünya tektonik haritası*. <http://cografyaharita.com/haritalarim/1fdunya-tektonik-haritasi2.png>

- Coğrafya Harita. (2017). *Türkiye coğrafi koordinat sistemi haritası*. <http://cografyaharita.com/haritalarim/4iturkiye-koordinat-sistemi-haritasi.png>
- Coğrafya Harita. (2020). *Türkiye deprem bölgeleri haritası*. <http://cografyaharita.com/haritalarim/4iturkiye-deprem-bolgeleri-haritasi.png>
- Eker, F. (2013). Kahramanmaraş'ın tarihi coğrafyasına bir bakış. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 25-38.
- GTO. (2023). *Gaziantep ekonomisi*. <https://www.gto.org.tr/tr/rakamlar/gaziantep-ekonomisi-1.html?ay=07&yil=2023>
- Hereklioğlu, O., Bilici, O. ve Özdoğan, R. (2020). *Adana il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
- Karakuş, E. (2020). *Adıyaman il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
- Kuseyri, M. ve Gülen, R. (t.y.). *Hatay ili tarımsal üretim ekonomik panoraması 2021*. <https://www.antakibatb.gov.tr/Borsamız/RaporlarveYayinlar/tabid/19000/Default.aspx>
- Özerhan, A. ve Topçu, M. (2020). *Malatya il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *Kahramanmaraş ve Hatay depremleri raporu*. SBB Deprem Sonrası Değerlendirme Raporu. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>
- Şahinalp, M. S. (2005). Şanlıurfa şehrinin kültürel fonksiyonu. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 11, 65-80.
- ŞUTSO. (2023). *Şanlıurfa dış ticaret istatistikleri 2021-2022*. <https://www.sutso.org.tr/raporlar>
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2023). *Sınır istatistikleri aylık bülteni (Temmuz 2023)*. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249702/sinir-istatistikleri.html>
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022). *2022 yılı faaliyet raporu*. <https://hatay.tarimorman.gov.tr/Menu/55/Tarimsal-Veriler>
- Tanrıöver, B. (2021). *Osmaniye ekonomik görünüm raporları*. <https://www.osmaniyetso.org.tr/osmaniye-ekonomik-gorunum-raporlari/>
- TİM. (2023). *Türkiye ihracatçılar meclisi ihracat rakamları*. <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>
- Ukav, İ. (2017). Adıyaman ili dış ticaretinin yapısı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 390-419
- Ulusoy, R. ve Turan, N. (2016). Gaziantep ekonomisinin Ortadoğu açısından önemi. *Gazi Akademik Bakış*, 9(18), 141-165.
- Yaşa, E. (2020). *Diyarbakır il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/plan-program/21-DIYARBAKIR-ISDR-2020.pdf>
- Yegül, S. ve Erol, İ. (2020). *Elazığ il sanayi durum raporu 2020*. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari>
- Yeşim, E. G. ve Eskiocak, A. (2020). *Hatay sosyo-ekonomik rapor 2020*. <https://www.antakياتso.org.tr/uploads/1630492674-553747.pdf>